

Природнича освітня галузь: підсумкове оцінювання

https://znayshov.com/News/Details/pryrodnycha_osvitnia_haluz_pidsumkove_otsiniuvannia

Поговоримо про нові підходи до визначення рівня результатів навчання учнів

[Наказом МОН від 02.08.2024 №1093](#) затверджено рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 5-9 класів НУШ (далі – Рекомендації). Ці нововведення суттєво змінили підходи до визначення рівня навчальних досягнень школярів оцінювання - воно стало більш комплексним і враховує не лише знання, але й уміння аналізувати, порівнювати, робити висновки. Основні положення цього наказу ми вже розглянули раніше у цьому [матеріалі](#). А у цій статті ми зосередились на ключових аспектах підсумкового оцінювання з навчальних предметів природничої освітньої галузі.

Метою підсумкового оцінювання є об'єктивне співвідношення фактичних результатів навчання учнів з обов'язковими (очікуваними) результатами навчання, визначеними Держстандартом / модельною навчальною програмою за певний період навчання.

Підсумкове оцінювання здійснюється періодично і може охоплювати один, декілька або всі групи результатів, визначених у Держстандарті. Кількість підсумкових робіт, час їхнього проведення вчитель може встановлювати самостійно.

Під час оцінювання слід застосовувати завдання різних когнітивних рівнів:

- на відтворення знань;
- на розуміння;
- на застосування в стандартних і змінених навчальних ситуаціях;
- уміння висловлювати власні судження, ставлення тощо.

Критерії підсумкового оцінювання результатів навчання учнів

У Рекомендаціях наведено загальні критерії оцінювання, які визначають загальні підходи до встановлення результатів навчання учнів і реалізуються за чотирма рівнями, що дає змогу здійснювати оцінювання за 12-бальною шкалою:

- початковий (1-3 бали);
- середній (4-6 балів);
- достатній (7-9 балів);
- високий (10-12 балів).

Кожний наступний рівень охоплює вимоги до попереднього, а також додає нові.

Загальні критерії оцінювання слугують основою для галузевих критеріїв оцінювання.

Природнича освітня галузь включає 3 групи результатів споріднених результатів навчання, які оцінюються з урахуванням структури компетентності таким чином:

Група результатів 1. Проведення досліджень природи

Орієнтирами для оцінювання результатів навчання за 12-бальною шкалою є наявний рівень знань, вмінь, цінностей та ставлень учнів, який визначається за допомогою таких характеристик:

1 бал:

- виконання частини простих завдань / дослідницьких дій за наданим зразком з допомогою вчителя.

2 бали:

- виконання простих завдань / дослідницьких дій за наданим зразком з допомогою вчителя.

3 бали:

- виконання завдань/дослідницьких дій за наданим зразком з допомогою вчителя;
- долучення до роботи в групі під час виконання дослідницьких дій.

4 бали:

- виконання завдань/дослідницьких дій за зразком з допомогою вчителя;
- часткове виконання обов'язків, розподілених в групі під час виконання дослідницьких дій / завдань;
- пояснення окремих дослідницьких дій.

5 балів:

- виконання дослідницьких дій за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу;
- розпізнавання проблем, які можна розв'язати дослідницьким способом з допомогою вчителя;
- виконання завдань в групі відповідно до визначених обов'язків під час виконання дослідницьких дій і завдань.

6 балів:

- розуміння та пояснення дослідницьких дій;
- самостійне виконання репродуктивних видів дослідницької діяльності за запропонованим алгоритмом;
- розпізнавання проблем, які можна розв'язати дослідницьким способом з допомогою вчителя та висловлювання припущень щодо їх розв'язання; виконання дослідницьких дій/спільного завдання в групі відповідно до визначених обов'язків.

7 балів:

- виконання репродуктивних і частково-пошукових видів дослідницької діяльності за запропонованим алгоритмом або в співпраці;
- розпізнавання проблемних ситуацій з допомогою вчителя, розв'язання їх відомим способом;
- співпраця в групі під час виконання дослідницьких завдань.

8 балів:

- виконання окремих пошукових, дослідницьких та / або творчих дій;
- розв'язання проблемних ситуацій відомими способами під керівництвом вчителя;
- активна співпраця з іншими, визначення своїх завдань в груповій дослідницькій діяльності.

9 балів:

- виконання пошукових дослідницьких і творчих завдань;
- розв'язання проблемних ситуацій відомими способами;
- пропонування нових способів розв'язання проблемних ситуацій під керівництвом учителя;
- активна співпраця та допомога іншим під час виконання дослідницьких завдань.

10 балів:

- постановка запитань, встановлення логічних зв'язків між досліджуваними об'єктами, явищами, процесами;
- застосування здобутих знань і практичних умінь в різних дослідницьких / проблемних ситуаціях;
- пропонування декількох способів розв'язання проблемної ситуації самостійно або в групі.

11 балів:

- застосування здобутих знань та практичних умінь в нестандартних ситуаціях;
- аналіз власних навчальних дій самостійно або в групі;
- конструктивна взаємодія в групі під час дослідницької діяльності: висловлення та аргументація власної позиції.

12 балів:

- застосування здобутих знань та практичних умінь, усвідомлення ризиків і прогнозування наслідків;
- аналіз та оцінка власних дослідницьких дій;
- ініціювання, планування та організація співпраці в групі для виконання дослідницьких / творчих завдань.

Група результатів 2. Здійснює пошук та опрацьовує інформацію

Орієнтирами для оцінювання результатів навчання за 12-бальною шкалою є наявний рівень знань, вмінь, цінностей та ставлень учнів, який визначається за допомогою таких характеристик:

1 бал:

- сприймання та розпізнавання інформації, отриманої від учителя / інших осіб.

2 бали:

- відтворення незначної частини інформації, отриманої від учителя / інших осіб або із запропонованих джерел.

3 бали:

- відтворення частини інформації, отриманої від учителя / інших осіб або із запропонованих джерел.

4 бали:

- відтворення за зразком основної інформації, отриманої із запропонованих джерел;
- висловлення своєї думки з використанням отриманої інформації.

5 балів:

- часткове застосування інформації для виконання навчальних завдань, отриманої від учителя / інших осіб або із запропонованих джерел;
- знаходження відповідей на прості запитання у почутому / прочитаному.

6 балів:

- здійснення пошуку інформації в запропонованих джерелах;
- застосування інформації для виконання навчальних завдань, отриманої від учителя / інших осіб або із запропонованих джерел.

7 балів:

- знаходження потрібної інформації у запропонованих джерелах для виконання навчальних завдань і розв'язання проблемних ситуацій;
- надання відповідей на окремі запитання за опрацьованою інформацією, поданою в різний спосіб;
- перетворення одного виду інформації на інший за зразком.

8 балів:

- аналіз інформації, отриманої з обраних джерел, зіставлення, порівняння та групування її за заданою ознакою;

- надання відповідей на запитання за опрацьованою інформацією, поданою в різний спосіб;
- перетворення інформації одного виду на інший.

9 балів:

- аналіз інформації, отриманої з різних джерел;
- добір способу унаочнення інформації.

10 балів:

- виокремлення істотної та потрібної інформації, отриманої з різних джерел;
- оцінка інформацію за наданими критеріями під керівництвом учителя.

11 балів:

- знаходження та аналіз інформації;
- узагальнення інформації, отриманої з різних джерел;
- оцінка інформації за наданими критеріями.

12 балів:

- порівняння, зіставлення та оцінка інформації, отриманої з різних самостійно вибраних джерел;
- оцінка надійності джерел інформації.

Група результатів 3. Усвідомлює закономірності природи

Орієнтирами для оцінювання результатів навчання за 12-бальною шкалою є наявний рівень знань, вмінь, цінностей та ставлень учнів, який визначається за допомогою таких характеристик:

1 бал:

- намагання надати відповіді на прості запитання.

2 бали:

- намагання знайти у почутому / прочитаному часткових відповідей на прості запитання;
- намагання виконувати прості завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя;
- слухання інших, комунікація за потреби.

3 бали:

- знаходження часткових відповідей на запитання у почутому / прочитаному;
- виконання окремих завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя;

- долучення до роботи в групі;
- намагання висловлювати свої думки.

4 бали:

- розуміння окремих понять / термінів / навчальних дій;
- виконання завдань / навчальних дій за зразком з допомогою вчителя;
- часткове виконання обов'язків, розподілених в групі.

5 балів:

- намагання пояснити основні поняття / явища / навчальні дії;
- виконання завдань/навчальних дій за запропонованим алгоритмом з допомогою вчителя;
- виконання своєї частки групової роботи.

6 балів:

- розуміння та пояснення основних понять/ явищ / навчальних дій з допомогою вчителя, наведення простих прикладів;
- самостійне виконання завдань/навчальних дій за запропонованим алгоритмом;
- виконання спільних завдань в групі відповідно до визначених обов'язків.

7 балів:

- надання відповідей на окремі запитання та типових прикладів і аргументів на підтвердження висловленої думки;
- виконання репродуктивних і частково-пошукових видів навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом самостійно або в групі;
- розпізнавання проблемних ситуацій з допомогою вчителя, висловлення припущень щодо їх розв'язання;
- налагодження комунікації, співпраця в групі за погодженим планом, виконуючи навчальні завдання.

8 балів:

- розпізнавання проблемних ситуацій, розв'язання їх відомим способом з допомогою вчителя;
- надання відповідей на запитання, доповнення думки / відповідей однокласників;
- виконання окремих навчальних дій;
- активна співпраця з іншими під час виконання навчальних завдань, визначення своїх завдань в групі;

- залучення інших до співпраці в межах запропонованої теми.

9 балів:

- розпізнавання проблемних ситуацій з-поміж запропонованих, розв'язання їх відомими способами під керівництвом учителя;
- добір доречних прикладів та аргументів щодо висловленої думки;
- виконання пошукових завдань;
- активна співпраця з іншими, генерування ідей під час виконання завдання.

10 балів:

- розпізнавання проблемних ситуацій;
- постановка запитань, встановлення логічних зв'язків між об'єктами, фактами, явищами;
- застосування здобутих знань та практичних умінь в типових навчальних ситуаціях;
- здійснення різних видів діяльності, пропонування декількох способів розв'язання проблемної ситуації самостійно або в групі;
- долучення до розроблення критеріїв оцінювання власної діяльності, діяльності групи.

11 балів:

- висловлення щодо проблемної ситуації власної позиції, її аргументація;
- оцінювання різних аспектів проблеми;
- використання наукових фактів для формулювання власних суджень;
- застосування здобутих знань й практичних умінь в нетипових ситуаціях;
- конструктивна взаємодія в групі для розв'язання спільних навчальних завдань;
- здійснення різних видів діяльності, аналіз власних навчальних дій і дій групи.

12 балів:

- висловлення щодо проблемної ситуації власної позиції, її аргументування та формулювання висновків;
- встановлення закономірностей, підтвердження їх прикладами;
- застосування здобутих знань й практичних умінь для розв'язання проблемних ситуацій, усвідомлення ризиків і прогнозування наслідків;
- аналіз власних навчальних дій, планування свого подальшого навчального поступу;
- організація співпраці в групі для досягнення навчальних цілей;
- толерування різних точок зору, опосередкування спілкування в групі.

Підсумкове оцінювання за семестр

Підсумкове оцінювання за семестр здійснюють за групами результатів навчання, що передбачені Критеріями оцінювання за освітніми галузями, з урахуванням різних форм і видів навчальної діяльності. Для формування висновків щодо рівня досягнення обов'язкових результатів навчання за семестр учитель може запропонувати учням:

- виконати комплексну підсумкову роботу за всіма групами результатів, визначеними в Критеріях оцінювання за освітніми галузями;
- виконати окремі підсумкові роботи для кожної групи результатів, визначеної у Критеріях оцінювання за освітніми галузями.
- Відомості, отримані під час підсумкового семестрового оцінювання застосовують для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів учнів у навчанні та коригування освітнього процесу.

У Свідоцтві досягнень виставляють семестрові оцінки за групами результатів і на їх підставі виставляють загальну оцінку за семестр з кожного навчального предмета.